

IPARJOGVÉDELMI JOGOK MEGSÉRTÉSE – EGY JOBB SORSRA ÉRDEMES BÜNTETŐJOGI TÉNYÁLLÁS – I. RÉSZ**

1. BEVEZETÉS ÉS PROBLÉMAFELVETÉS

A szellemi tulajdon büntetőjogi védelme és annak egyes kérdései a rendszerváltozás óta folyamatosan jelen van a szakmai közéletben és a tudományos közleményekben, mind a szerzői jogi, mind az iparjogvédelmi jogsértések büntetőjogi szabályrendszerével kapcsolatos elméleti és joggyakorlati elemzések számos írásban olvashatóak. A helyzet az azonban, hogy nem jutottak nyugvópontra a témakört érintő diskurzusok harminc év jogfejlődése következtében sem (pl. alapelvi, illetve jogbiztonsági kifogások).¹ Miközben a jogtárgy büntetőjogi védelme szükséges és kifejezetten fontos is, sőt, a törvényi tényállás hatályos változatában mutatja a jogalkotói igyekezetet egy – a korábbiakhoz képest – „jobb” tényállás megalkotása érdekében, a büntetőjog mindennapjait egy sor ellentmondás feszíti; ez indokolja a címválasztást is. Ahogy *Szathmáry* is megfogalmazza, „a tipikusan előforduló jogesetek egyenként csekély tárgyi súlyúnak tekinthetők, azonban tapasztalható elszaporodottságuk miatt az illetékes hatóságoknak jelentős többletmunkát okozhatnak és a bűnügyi költségek jelentős emelkedését eredményezhetik, a következtelen joggyakorlat elfogadhatatlansága mellett.”²

A témával kapcsolatos tudományos diskurzus is folyamatosan jelen van, a 2000-es évek végétől kezdődően komoly érdeklődés volt látható a téma iránt, így megemlítené az Országos Kriminológiai Intézet (OKRI) a szellemi tulajdon-jogokat sértő bűncselekményeket érintő kriminálstatistikai vizsgálata,³ *Kardos Andrea* és *Szilágyi Dorottya* büntetőjogi kuta-

* Intézetvezető egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Bűnügyi Tudományok Intézete, az MTA doktora.

** A kutatást az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosítószámú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

¹ Jelen tanulmányhoz nyújtott szakmai segítségért a szerző köszöntettel tartozik Török Antal iparjogvédelmi igazságügyi szakértőnek.

² *Szathmáry Zoltán*: A hamis termék forgalmazásával elkövetett iparjogvédelmi jogok megsértésének bizonyítási nehézségei. *Ügyészek Lapja*, 22. évf. 2. sz., 2015, p. 5–15.

³ *Kármán Gabriella, Mészáros Ádám, Nagy László Tibor, Szabó Imre*: A szellemi tulajdonjogokat sértő bűncselekmények vizsgálata. Országos Kriminológiai Intézet, 2010. szeptember. Kutatási jelentés. Letöltendő: http://www.hamisitasellen.hu/wp-content/uploads/2013/08/HENT_OKRI_empirikus_kutatas.pdf.

tása,⁴ Karsai Krisztina fogyasztók büntetőjogi védelmével kapcsolatos kutatása,⁵ Szathmáry Zoltán munkássága,⁶ újabban *Sztoján Krisztina* vagyoni hátránnyal kapcsolatos vizsgálata,⁷ illetve *Sztoján és Szomora Zsolt* elemzése⁸ is.

Az új Btk.-val az iparjogvédelmi jogsértések büntetőjogi relevanciája körében jelentős átrendeződés történt. Korábban az 1978. évi IV. törvény szerinti áru hamis megjelölése volt az a tényállás, ami megállapítást nyert a védjegyekre elkövetett forgalmazói jellegű cselekmények esetén (is), a hatályos Btk. 388. §-ához hasonló korábbi bűncselekmény pedig az előállítói jellegűek esetén. Azonban az új Btk. azzal, hogy a 419. § szerinti versenytárs utánzását szubszidiáriussá tette, oltalmazott iparjogvédelmi alkotás esetén a 388. § szerinti bűncselekmény megállapítását követeli, ennek következtében a korábbi elhatárolási és halmazati megoldások, illetve problémák jelentős része⁹ nem is releváns már. Hasonlóképpen elvesztette jelentőségét a BH2007. 398. sz. alatt közzétett eseti döntés, ami – az új Btk. hatálybalépéséig – a tényállási elemeket igyekezett pontosítani és a bizonytalankodó joggyakorlatot egységesíteni (az áru hamis megjelölése kapcsán).

A Hamisítás Elleni Nemzeti Testület (HENT)¹⁰ megrendelésére készült OKRI-kutatás, valamint az ezzel párhuzamosan zajló HENT-egyeztetések ígéretesek voltak, mivel látható volt az, hogy nemcsak a szakmai közélet, hanem a vádhatóság is észlelte az anomáliákat a joggyakorlatban. A később megszülető HENT-ajánlás¹¹ azonban több szempontból is kritizálható, ebben a tanulmányban be is mutatjuk a kritikus pontjait.

⁴ Kardos Andrea, Szilágyi Dorottya: Szellemi alkotások büntetőjogi védelme I. rész. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 6. (116.) évf. 6. sz., 2011. december és Kardos Andrea, Szilágyi Dorottya: Szellemi alkotások büntetőjogi védelme II. rész. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 7. (117.) évf. 1. sz., 2012. február.

⁵ Karsai Krisztina: Fogyasztóvédelem és büntetőjog. HVG-ORAC, Budapest, 2011.

⁶ Például Szathmáry Zoltán: Alkotmányellenes a Btk. 319/A. paragrafusa? Ügyészek Lapja, 19. évf. 3. sz., 2012, p. 25–34.

⁷ Sztoján Krisztina: A vagyoni hátrány megállapításának problematikája a Btk. XXXVII. fejezetébe tartozó bűncselekmények esetén. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 14. (124.) évf. 1–2. sz., 2019, p. 7–34.

⁸ Szomora Zsolt, Sztoján Krisztina: A Szegedi Ítéltábla ítélete egy építészeti terv jogosulatlan átdolgozása miatt indult büntetőügyben. Kérdőjelek a szerzői jogsértés bűncselekményének elkövetési magatartása és a vagyoni hátrány mint eredmény értelmezésében. Jogesetek Magyarázata, 10. évf. 2–3. sz., 2019, p. 27–36.

⁹ Kardos, Szilágyi: i. m. (4), Karsai: i. m. (5).

¹⁰ A Hamisítás Elleni Nemzeti Testületet 2008-ban a szellemitulajdon-jogok megsértése elleni fellépés hatékonyabbá tétele érdekében hozták létre, tevékenységét a 287/2010. (XII.16.) Kormányrendelet alapján végzi. Tagjai a szellemi tulajdonnal összefüggő feladat- és hatáskörrel rendelkező állami szervek, valamint a szellemi tulajdon védelmével érintett társadalmi és gazdasági érdekképviseleti szervezetek képviselői. Lásd www.hamisitasellen.hu.

¹¹ A Hamisítás Elleni Nemzeti Testület ajánlása jogalkalmazók, különösen a bűnüldöző és rendészeti szervek munkatársai részére a vagyoni hátrány meghatározására az iparjogvédelmi jogok megsértése bűncselekmény és a szerzői vagy a szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése bűncselekmények egyes típusaival kapcsolatban. SZTNH-2017.073.

2. KERETTÉNYÁLLÁSI SZABÁLYOZÁS

Az iparjogvédelmi jogok megsértése bűncselekményének központi eleme az iparjogvédelmi oltalom, amelyhez kapcsolódóan annak bizonyos típusait büntetőjogi védelem illeti meg a jogalkotó döntése alapján. A védelemben részesített oltalmi típusokat a (4) bekezdés taxatív módon sorolja fel. Ilyen a szabadalmi oltalom, a növényfajta-oltalom, a kiegészítő oltalmi tanúsítvány, a védjegyoltalom, a földrajziárjelző-oltalom és a formatervezésiminta-oltalom. Az oltalmi formákat nem szükséges részleteznie a büntetőtörvénynek, azok fogalmi ismérveit a mögöttes szakmai jogszabályok¹² határozzák meg, így az 1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról (a továbbiakban Szt.), az 1997. évi XI. törvény a védjegyek és a földrajzi árjelzők oltalmáról (a továbbiakban Vt.) és a 2001. évi XLVIII. törvény a formatervezési minták (a továbbiakban Ftm.) oltalmáról. A tényállást kerettényállásnak kell tekinteni, mivel a törvényi tényállásban megfogalmazott magatartásoknak az iparjogvédelmi jogok megsértését is ki kell meríteniük. A jogalkotó ugyanis a tényállást akként szerkesztette meg, hogy az iparjogvédelmi jogsértés nem önmagában vagy nem csupán a szándékossággal „kiegészítve” válik büntetendővé,¹³ hanem az iparjogvédelmi jogsértés fennállása az objektív tényállás egy része, amely mellett egyébként a mögöttes iparjogvédelmi normatartalomtól részben eltérő büntetőjogi tartalommal felruházott tényállási elemeket is találunk. A tényállásban megjelenő oltalomtípusok közül a védjegy, a földrajzi árjelző és a formatervezési minta áruk (dolog vagy szolgáltatás) külső megjelenéséhez kötődnek, a forma, a megjelölés a csomagolás (stb.) vizuálisan észlelhető egyes jellemzőit védelmezik. A szabadalom (és a növényfajta-oltalom) a feltaláló (nemesítő) szellemi teljesítményét jelentő iparilag hasznosítható megoldásra vonatkozik, ez persze a külső megjelenéshez is kötődhet (például különleges csomagolóanyag, ami technológiai újítás, és egyébként jellegzetes vizuális jegyekkel bír).

A szellemitulajdon-jog más bűncselekményekkel is érintett lehet, emiatt itt – az *elhatárolás* érdekében – röviden szólni kell a versenytárs utánzásáról (Btk. 419. §) és a bitorlásról (Btk. 384. §) is. A versenytárs utánzása szubszidiárius bűncselekmény a Btk. 384. §-a szerinti szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértéséhez és a Btk. 388. §-ához képest, tehát ha az elkövetés tárgya a szerzői jogi (pl. Star Wars matricával ellátott „hamis” termékek) vagy nevesített iparjogvédelmi (pl. Coca-Cola logóval felcímkézett üdítőital vagy ismert márkájú ruhanemű hamisítása) jogosultságot érint, a Btk. 419. § szerinti bűncselekmény nem állapítható meg.

¹² 2001. évi XLVIII. törvény a formatervezési minták oltalmáról; 1997. évi XI. törvény a védjegyek és a földrajzi árjelzők oltalmáról; 1995. évi XXXIII. törvény a találmányok szabadalmi oltalmáról.

¹³ Szemben a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése bűncselekményével (Btk. 385. §), amelynél a szerzői jogi jogsértés szándékossága (vagyonhiány beállása esetén) megalapozza a felelősséget.

Miután 2018-ban a Btk. 388. §-a szerinti védetti körből kikerült a használati minta és a mikroelektronikai félvezető termékek topográfiaja, az ezekhez fűződő jogokra elkövetett cselekmények továbbra is a versenytárs utánzásának minősülhetnek – az egyéb törvényi feltételek fennállása esetén. A bitorlás (Btk. 384. §) megállapíthatósága körében a legfontosabb ismérv az, hogy az oltalom bejelentéséig (lajstromozási igényig) kerülhet erre sor, mivel azt követően már – az oltalom fennállása miatt – a Btk. 388. §-a szerinti cselekmény valósulhat meg még akkor is, ha az oltalom a bejelentésre visszamenőlegesen hatályosulhat.

3. ELKÖVETÉSI MAGATARTÁSOK

A Btk. 388. §-a szerinti bűncselekmény első alapesetének *elkövetési magatartása* az oltalom utánzása vagy átvétele. Ezek a magatartások genuin büntetőjogi elemek, azaz a mögöttes iparjogvédelmi keretrendszer ezek fogalmával a legtöbb esetben nem operál, így ezek jelentését egyfelől a Btk. más tényállásaiban szereplő ugyanilyen elkövetési magatartásokkal való összevetésben, másrészt pedig jogtárgyharmonikus értelmezéssel (amelyben az iparjogvédelmi szabályok is jelentőséggel bírnak) tárhatjuk fel. A tényállásban szereplő forgalomba hozatal, megszerzés és tartás nem jelent nehézséget, mivel jelentésük megegyezik minden más, illegális áruval kapcsolatos hasonló tényállások elkövetési magatartásával.¹⁴ Az utánzás és az átvétel értelmezése azonban nem egyszerűsítésű a joggyakorlatban, különösen azért nem, mert egyes oltalmi formák esetében *eltérő* jelentéssel bírhatnak ezek az elkövetési magatartások. Ezt a Btk. miniszteri indoklása is megerősíti és megfelelteti az ultima ratio fokozatossági teóriájának¹⁵ is, mivel leszögezi, hogy a büntetőjogi felelősség alapjául szolgáló cselekmény szűkebb kategória, mint a polgári jogi bitorlás.

3.1. Utánzás

Az utánzás tévedésbe ejtésre alkalmas magatartás, egyfajta látszatkeltség („az eredeti asszociációt előidézni képes valótlan hivatkozás”¹⁶), amelynek révén a külső szemlélő azt feltéte-

¹⁴ A második alapeset elkövetési magatartásai az utánzással vagy átvétellel előállított áru forgalomba hozatala, az ilyen áru célzatos megszerzése vagy tartása. A forgalomba hozatal a vevői körhöz való eljuttatást célozza. A megszerzés az áru feletti rendelkezési jog kialakítását jelenti, amely tipikusan birtokbavétellel történik. A tartás a dolog birtoklását feltételezi, de az elkövető ebben az esetben a dolgot nem szerzi meg, vagyis a dolog feletti rendelkezési joggal nem rendelkezik. Vö. Gál, 2015 In: *Gál Andor, Karsai Krisztina, Molnár Erzsébet, Szomora Zsolt: Az innováció büntetőjogi védelme*. Jegyzet. SZTE, 2015, a hivatkozott rész szerzője Gál Andor: <http://eta.bibl.u-szeged.hu/1245/>.

¹⁵ Vö. A fokozható jogtárgysértési láncolatról lásd *Karsai Krisztina: Az ultima ratio elvről – másképpen*. In: *Fantoly Zsanett, Juhász Zsuzsanna, Nagy Ferenc* (szerk.): *Sapientia sat. Ünnepi kötet Dr. Cséka Ervin professzor 90. születésnapjára*. Acta Jur. et Pol. Tom. LXXIV. Szeged, 2012, p. 259–260.

¹⁶ *Szomora Zsolt: A Btk. 388. §-ához*. In: *Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvhöz* (szerk.: *Karsai Krisztina*), 2020. Forrás: uj.jogtar.hu.

lezheti, hogy a jogsértő áru a jogosulttól vagy annak engedélyével mástól származik.¹⁷ Az utánzás eredménye az oltalom tárgyához – tehát az áru (vagy szolgáltatás) megkülönböztetésére alkalmas megjelöléshez – hasonló megjelenítés (megjelölés), amely az eredeti oltalom tárgyának a látszatát kelti. Ezt a megközelítést a Legfelsőbb Bíróság BH2007.398. számon közzétett egyedi döntése rögzítette a joggyakorlatban. Az utánzás ennek megfelelően olyan tevékenység, amelynek eredményeként az oltalom tárgyához hasonló, azzal összetéveszthető megjelenítés, megjelölés jön létre. A most hatályos Btk. indokolása – miután az elkövetési magatartás (utánzás) szövegszerűen azonos maradt – igyekszik pontosítani az utánzás jelentését, és hangsúlyozni, hogy ilyen esetben az elkövető „célja, hogy azt a látszatot keltse, mintha a jogsértő áru a jogosulttól származna”. Az indokolás szerinti pontosítás üdvözlendő, és amennyiben a joggyakorlat ezt követi, a törvényszövegtől eltérő módon szűkíti a felelősséget, ami nem sérti a törvényesség elvét. Az más kérdés, hogy e rejtett célzat bizonyítása meglehetősen nehéz, így valójában a felelősség megállapítása körében erre nem terjed ki a vizsgálat – a jogalkotó célja ellenére sem.

Az oltalom tárgyának utánzása *védjegyek esetén* tipikusan címkén, felvarrón, csomagolóanyagban, esetleg egyéb vizuálisan is észlelhető módon jelenik meg, az így előállított áru forgalomba hozatala (vagy ilyen célú megszerzése, illetve birtokban tartása) pedig tipikusan hamisítványértékesítés körében (piacon, csomagküldéssel, online kereskedéssel) valósul meg. Az utánzás a védjegy vonatkozásában lényegében a „hamisítást” jelenti. A fenti általánosnak tűnő meghatározás is valójában a védjegyre elkövetett cselekményekre irányadó, a többi iparjogvédelmi szellemi termékre ez nem mindig alkalmazható.

A *formatervezési minta* vonatkozásában is felismerhető a hamisítási komponens mint értelmezhető reális magatartás, ezért az utánzás (bár ezt a magatartást sem tartalmazza a mögöttes Ftm.) mint büntetőjogi elkövetési magatartás a védjegyhez hasonlóan értelmezhető.

A *földrajzi árujelző* vonatkozásában a jogosultaknak kizárólagos joguk van a földrajzi árujelző használatára. A földrajzi árujelzőt csak a jogosultak használhatják, arra másnak használati engedélyt nem adhatnak (Vt. 109. §). A földrajzi árujelzőkre elkövetett utánzás az egyetlen előfordulás, amikor a mögöttes szakjogi norma ezt a jogsértő cselekményt nevesíti, méghozzá a jogsértő magatartások *egyikeként* (ami nem jelenti például az összetéveszthető megnevezést vagy éppen a hamis megjelölést), ezért itt az a kérdés merül fel, hogy a büntetőjogi tényállás szerinti utánzás mennyiben feleltethető meg a mögöttes szakjogi utánzás fogalomnak. Alighanem itt nincs értelme önálló büntetőjogi fogalmat alkotni, a hamisítási

¹⁷ Az utánzás mint elkövetési magatartás a pénzhamisításnál szerepel (Btk. 389.§), lényegét tekintve az újonnan történő létrehozást jelenti, tehát a már meglévő pénzen történő változtatás nem utánzás (az a meghamisítás), továbbá szükséges, hogy megtévesztésre alkalmas legyen.

komponensű, illetve összetéveszthető jellegű megjelöléseket utánzásnak tekinthetjük, így a Vt. 109. § (2) bek. c) és d) pontja¹⁸ szerinti cselekményeket.

A *szabadalom* esetében annak minden részlete ismert az oltalom megszerzésének időpontjától kezdődően, így az utánzás nem jelent eltérést az ismert elemektől, tehát nem értelmezhető – a védjegynél „beleértett” – tárgyi hamisítási komponens. Ez azt is jelenti, hogy a szabadalmi oltalommal összefüggésben a hasznosítási célzat nélküli utánzás mint elkövetési magatartás nem értelmezhető.

Növényfajta-oltalomban részesül a nemesített növényfajta, ha megkülönböztethető, egyenmű, állandó és új az Szt. 106. § (1) bekezdése értelmében. A növényfajta-oltalmi lajstrom (hasonlóan a szabadalmi lajstromhoz) tartalmazza a fajta minden jellemzőjét, ezen információkhoz bárki hozzáférhet. Sem a növényfajta utánzása, sem pedig annak átvétele nem nevesített magatartás a Szt. szerint, így a büntetőjogi elkövetési magatartáshoz a Szt. további rendelkezései és a növényekkel kapcsolatos reális cselekmények alapulvételével juthatunk el.¹⁹ Ennek megfelelően az utánzás legfeljebb a Szt. 109. § (2) bek. a) pontja szerinti szaporítóanyag-előállítás lehet, az átvétel pedig nem is értelmezhető. Olyan magatartások, amelyek a növényi egyeden eszközölnék változtatást (például védett virágfajta különleges színének utánzása festéssel és ezt követően védett virágként való eladása) utánzásnak lennének tekinthetők, de látni fogjuk majd, hogy nem tekinthetők jogsértőnek a Szt. szerint, így a Btk. 388. §-a szerinti bűncselekmény megállapítására mégsem adhatnak alapot. Ez csalásnak minősülhet.

3.2. Átvétel

Átvétel során az elkövetés az oltalom alatt álló szellemi teljesítmény ismeretét és a kifejezetten abból történő merítést feltételezi, de nem jelent utánzást. Ez a *védjegyekkel* kap-

¹⁸ Vt. 109. § (1) Az oltalom alapján a jogosultaknak kizárólagos joguk van a földrajzi árujelző használatára. A földrajzi árujelzőt csak a jogosultak használhatják, arra másnak használati engedélyt nem adhatnak. (2) A kizárólagos használati jog alapján a jogosultak bármelyike felléphet bárkivel szemben, aki a kereskedelmi forgalomban a) az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt vagy az azzal összetéveszthető megnevezést nem az annak megfelelő földrajzi területről származó termékeken használja; b) az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt a termékjegyzékben nem szereplő, de azokhoz hasonló termékeken használja, és ezáltal sérti vagy kiharcolja az oltalom alatt álló földrajzi árujelző hírnevét; c) bármilyen módon utánozza vagy arra utaló módon használja az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt, még akkor is, ha feltünteteti a termék valóságos eredetét, vagy ha a megnevezést fordításban vagy különböző kiegészítésekkel használja; d) bármilyen – a termék származásával, eredetével, jellegével és lényeges tulajdonságaival kapcsolatos – egyéb hamis vagy megtévesztő megjelölést használ, bárhol (pl. a csomagoláson, a hirdetésben, a termékre vonatkozó iratban) legyen is az feltüntetve; e) bármely egyéb, a termék valóságos földrajzi származásával kapcsolatban a fogyasztókat megtévesztő cselekményt valósít meg.

¹⁹ Vö. *Kókai-Kunné Szabó Ágnes Katalin*: A növényfajta-oltalom és a növényfajta nemesítéséhez, természetéhez kapcsolódó aktuális jogi kérdések. Doktori értekezés, Miskolc, 2013; *Kurucz Mihály*: A szellemi tulajdon védelme az agrárjogban – a növényfajta oltalom agrárjogi specifikumai. In: A Magyar Tudomány Napja a Délvidéken, 2015 (szerk.: Szalma József). Újvidék, 2016, p. 152–191: http://www.vmtt.org.rs/mtn2015/152_191_Kurucz.pdf.

csalatosan a joggyakorlatban a korábban is említett BH nyomán azzal egészült ki, hogy azt is tényállásszerű átvételnek tekintik, amikor az oltalom eredeti tárgyát – tehát az áru vagy a szolgáltatás megkülönböztetésére szolgáló megjelölés eredeti példányát – olyan tárgyon (dolgon) tüntetik fel, amely egyébként nem tárgya az oltalomnak. Valójában az átvétel védjegyjogilag nem értelmezhető, tekintettel a védjegyoltalom áruosztályokhoz való kötöttsége miatt. Ez alól egy kivétel van, a jó hírű védjegy a Vt. 12. § (2) bek. c) pontja szerint áruosztályokon átvéelő védelmet biztosít. Az viszont, hogy egy védjegy jó hírűnek tekinthető-e, külön védjegyperben döntendő el, ennek megállapításához nem elegendő az igazságügyi szakértői vélemény (figyelemmel a jogi és ténykérdések összefonódására). Önmagában persze nem kizárt, hogy az átvétel büntetőjogi tartalma a védjegyjogi korlátozás nélkül magában foglalhatja az eltérő árukörökre történő elkövetést, azonban az iparjogvédelmi jogok megsértésének hiányában ilyenkor nem állapítható meg törvényesen felelősség a Btk. 388. §-a szerinti bűncselekmény elkövetése miatt. Megalapozottan lehetne ilyenkor a csalást megállapítani, különös tekintettel arra is, hogy itt a megtévesztés abban is tetten érhető, hogy a védjegyet olyan terméken tüntetik fel, amin az egyébként nem szerepelhetne (például BMW márkajelzés ebédülőbútoron²⁰ stb.).

A *szabadalmi oltalom* körében az átvétel ugyan értelmezhető, mivel ilyenkor a szabadalommal oltalmazott megoldás valamelyik elemének átvételéről lehet szó, amely a terhelt saját szellemi teljesítményével együtt lesz működőképes, azonban önmagában egy ilyen termék vagy dolog előállítására – ahogyan később látni fogjuk – nem meríti ki az iparjogvédelmi jogok megsértését.

A *földrajzi árujelző* vonatkozásában az átvétel nem jelenik meg a mögöttes szakjogi szabályozásban, így tartalmát tekintve a büntetőjogi értelmezésnek kevesebb korlátja van. Emiatt a Vt. 109. § (2) bek. a) és b) pontja szerinti magatartások jelentik az átvételt (más földrajzi területről származó terméken vagy bár onnan származó, de oltalomban nem részesített más termékeken használják). A *növényfajta-oltalom* vonatkozásában elkövetett átvételről volt szó az előző pontban.

A *formatervezési mintát* érintően maga az Ftm. is használja az átvétel kifejezést – lényegében a minta bitorlásának ez a magatartása.²¹ A büntetőjogi tartalom a minta egyes elemeinek átvételét jelentheti lényegében az összetéveszthetőségi szintig. A Ftm. 20. § (2) bekezdése értelmében ugyanis a mintaoltalom nem terjed ki azon mintákra, amelyek a tájékozott használóra eltérő összbnyomást tesznek, azaz az összetéveszthetőségi küszöb formatervezési mintára is irányadó (igaz, eltérő nevezéktannal).

²⁰ Ezért sem helyes a Btk. 388. §-a szerinti bűncselekmény miatt folytatni az eljárást az ilyen ügyekben: https://hvg.hu/kkv/20200714_hamis_butor_nav_bmw?fbclid=IwAR3xzEw2o9-3nIraflIzeznAMibS4vixLCN4-tR6yd1vEPNHCo11c7xYi5ac.

²¹ Ftm. 22. § Ha a mintaoltalmi bejelentésnek vagy a mintaoltalomnak a tárgyát jogosulatlanul másnak a mintájából vették át, a sértett vagy jogutódja követelheti annak megállapítását, hogy a mintaoltalom egészben vagy részben őt illeti meg, valamint kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

3.3. Elkövetési magatartások a védjegyekkel összefüggésben

Az utánzás (átvétel) esetén a valós elkövetési körülmények között az látható, hogy van lefoglalt „hamis” árukészlet, de nincs adat (bizonyíték) a forgalomba hozatalról vagy annak célzatáról. Ilyenkor a hamisítványok előállítása körében háromféle eset lehetséges (a mögöttes iparjogvédelmi szabályozásból fakadóan):

- a) olyan hamisítvány előállítása, amelynek eredetijét illetően az előállításra szokott adni szerződésben licenciat a jogosult;
- b) olyan hamisítvány előállítása, aminek eredetijét illetően az előállításra nem ad licenciat a jogosult (azaz maga gyártja); illetve
- c) olyan termékről van szó, amelynek nincs „eredetije” (a hamisítvány termékkörében a jogosult nem használja a védjegyet, pl. Louis Vuitton bútor).

A forgalombahozatali célzatú megszerzés vagy tartás esetén szintén van lefoglalt árukészlet, hasonlóan a forgalomba hozatalhoz. Az árukészletben lehet

- a) más által előállított hamisítvány, aminek eredetijét illetően az előállításra ad licenciat a jogosult, vagy
- b) más által előállított hamisítvány, aminek eredetijét illetően az előállításra nem ad licenciat a jogosult (maga gyártja), vagy
- c) más által előállított olyan termék, amelynek eredetije nem létezik.

3.4. Összefoglalóan az elkövetési magatartásokról

Megállapítható, hogy egyfelől az elkövetési magatartások eltérő tartalommal bírnak a különböző oltalmi formák esetében, másrészt pedig ezen elkövetési magatartásoknak van (lehet) önálló, genuin büntetőjogi tartalma. A jogalkotó valószínűleg a technikai egyszerűsítés okán gyűjtőnévként használja az utánzás és az átvétel kifejezést. Ezzel az egyszerűsítéssel – ugyan a törvényszöveg tisztasága szempontjából éppen kifogásolható módon – markánsabban és egyértelműbben közvetíti az állampolgárok felé a büntetőjogi tilalmat („ne hamisíts!”), mint a Btk. 385. §-ban látott utaló megoldás. Az ebből fakadó diszkrepanciákra majd „az iparjogvédelmi jogok megsértésével” tényállási elem analizésénél térünk ki.

A stádiumok vonatkozásában lényeges, hogy az előkészületi cselekményt nem rendeli büntetni a törvény, így például az iparjogvédelmi jogsértést megtestesítő magatartás a büntetőjogi többtelemelek nélkül nem bír relevanciával.

A cselekmények (utánzás, átvétel) kísérleti szakba lépése a kérdéses termék vagy áru előállításának megkezdésével történik meg, s értelemszerűen olyan cselekmény is lehet, ami a termék alkotórészét hozza csak létre. Ezzel szemben például a találmány tárgyát képező eljárás más általi használatra ajánlásával, illetve az oltalom tárgyának jogosulatlan megszerzésével és birtoklásával vagy védjegy esetén a jelölőcímkek előállításával (a termékek nélkül) még nem kezdődik meg a kísérleti szak, akkor sem, ha van forgalombahozatali célzat és így

vagyoni hátrány előidézésére irányuló szándék. A szabadalmi oltalommal védett találmány értéke ilyen esetben a jogtulajdonos számára nem vesz el, „a vagyoni hátrány a szabadalmi oltalom által biztosított mesterséges monopolhelyzet elvesztéséből ered, ami ténylegesen abban a pillanatban következik be, amikor a találmány ... termék vagy nyújtott szolgáltatás formájában megjelenik a piacon”.²²

A kísérleti szak idővonalának másik végén a vagyoni hátrány bekövetkezése áll, így tehát a kísérleti szak időben elhúzódóként is megvalósulhat. Ebben a tekintetben a károkozás időpontja az, amely – ha van ilyen – egyértelműen megállapítható lenne, ha pedig elmaradt vagyoni előnyben áll a vagyoni hátrány, akkor az az időpont lesz, amikor vagy amikorra a várt vagyoni előny bekövetkezését várhatta vagy várta a sértett (jogosult).

4. IPARJOGVÉDELMI JOGOK MEGSÉRTÉSE MINT TÉNYÁLLÁSI ELEM

A *jogok megsértésére való kifejezett hivatkozás* azt a célt szolgálja, hogy csakis olyan cselekmények illeszkedjenek a tényállásba, amelyek jogsértőek a mögöttes, ágazati jogi szabályok szerint, és amelyekhez a Btk. tényállása a büntetőjogi felelősségre vonáshoz szükséges további elemeket foglalja magában. Ilyenkor a másik jogág – amelyre a kerettényállás hivatkozik – szerinti jogsértés fennállása kulcskérdés. Ez azt is jelenti egyébként, hogy az elkövetési magatartások során az oltalmat sértő termék létrejön, vagy ilyen termékre követnek el további cselekményeket (értelemszerűen a kísérleti szak ennek megfelelően elég tág marad). Az iparjogvédelmi jogsértés fennállása tehát – lásd a szerző alábbi álláspontját – tényállási elem, igaz, beazonosítása során két, egymással szemben álló eredményre is juthatunk: egyfelől felfogható az objektív tényállás nem nevesített szituációs elemének, másrészt pedig objektív büntethetőségi feltételnek is. Elméleti és alapelvi megközelítésben az elsőnek említett eredmény fogadható el, azonban látható, hogy a bírói gyakorlat a második értelmezés felé hajlik. A két értelmezés közötti alapvető és döntő különbség, hogy a szándékosságnak ki kell-e terjednie az iparjogvédelmi jogsértés felismerésére, s mivel a bírói gyakorlat sokszor nem vizsgálja kifejezetten az ezzel kapcsolatos szándékosságot, valamint nem feltételezzük, hogy rendszerszinten törvénysértőek az ítéletek, ekként csak arra a következtetésre juthatunk, hogy – kimondatlanul – objektív büntethetőségi feltételnek tekintik ezt a tényállási elemet.

A jogellenességhez való kapcsolódást a kontrafaktuális hipotézis módszerével lehet kizárni. Amennyiben a törvényi tényállás nem tartalmazná ezt a kitétel, a jogalkalmazónak egy-egy konkrét büntetőügyben csupán arra lenne lehetősége és persze kötelezettsége, hogy a jogellenesség körében a jogszabály engedélye (Btk. 24. §) kapcsán az iparjogvédelmi szabályozás által nevesített „megengedő” normákat bevonja, és azok felelősséget kizáró hatását figyelembe vegye. Lényeges azonban látni, hogy a diszpozitív polgári jogi szabályok nem fog-

²² Sztoján: i. m. (7), p. 30.

hatnának helyt közvetlen módon a büntetőjogi jogellenesség kizárásában – arra akkor lenne ebben a hipotetikus esetben törvényes lehetőség, ha és amennyiben a magánjogi norma kógens módon „engedne” valamely magatartást. Ahogy Molnár is megfogalmazza „a magánjogi jogellenességet kizáró okok felelősségelimináló hatással bírnak a büntetőjogban is, ott azonban dogmatikailag nem feltétlenül jogellenességet kizáró okként hatályosulnak”.²³ Például a védjegy kapcsán a védjegy eltérő árukörre való használata (egyéb feltételek hiányában) nem minősül iparjogvédelmi jogsértésnek, ilyen cselekménnyel szemben nem léphet fel a jogosult (Vt. 12. §), de ez a rendelkezés nem tekinthető a jogszabály engedélyének büntetőjogi értelemben, és a felelősséget meg kellene állapítani mögöttes iparjogvédelmi jogsértés nélkül is. A büntetőjog tehát olyasmit védelmezne, amit a magánjogi keretrendszer nem, ahogy láttuk, ez nem célkitűzés ezen jogtárgyak vonatkozásában, ez sértené a fokozatos jogtárgysértési teóriát is. Emiatt – a kontrafaktuális hipotézis eredményeképpen – látható, hogy nem tolható a jogellenesség vizsgálati szintjére az, hogy az iparjogvédelmi szabályok mit engednek meg, tehát már a tényállás szintjén kell ezt a vizsgálatot lefolytatni.

Az elkövetési magatartásként értékelt – és akár önálló büntetőjogi tartalommal bíró – cselekménnyel tehát meg kell állapítani, hogy megtestesít-e iparjogvédelmi jogsértést (utóbbi önmagában objektív felelősségi jogintézmény). A büntetőjogilag védelmezett oltalmi formák esetében a mögöttes törvények definiálják az oltalom jogosultjának kizárólagos jogait, amelyek megsértése esetén a jogosult felléphet különböző igényekkel a megsértővel szemben, illetve a bitorlás konkrét eseteit is külön nevesítik. A büntetőbíróság számára tehát a váddal érintett oltalmi forma mögöttes törvényi szabályozásának ismerete és alkalmazása kulcsfontosságú, a magánjogi joggyakorlat törvényértelmező eredményei is lényegesek lehetnek, de nem egyértelmű, hogy mennyiben várható el a büntetőbírótól ezek ismerete és magabiztos alkalmazása.

A *védjegy törvény* 12. §-a szerint a védjegyjogosult kizárólagos használati joga miatt jogsértő az azonos védjegy vagy az olyan megjelölés használata, amelyet a fogyasztók a védjeggyel összetéveszhetnek a megjelölés és a védjegy azonossága vagy hasonlósága, valamint az érintett áruk, illetve szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága miatt. Továbbá az azonos vagy a hasonló megjelölések is jogsértőek lehetnek nem azonos termékkör esetén, amennyiben például a jó hírű védjegyet e feltüntetés tisztességtelenül kihasználná. A védjegyjogosult felléphet a kizárólagos használati joga alapján a fenti cselekményekkel szemben, és a védjegybitorlási perben a Vt. 27. §-a szerinti igényeket támaszthatja a bitorlóval szemben.

A büntetőügyben lényeges kérdés tehát, hogy van-e védjegybitorlás, azonban ennek megállapítását nem a védjegybíró végzi külön eljárásban, hanem a bevett gyakorlat szerint igazságügyi szakértő válaszol arra a kérdésre, hogy van-e oltalom az adott védjegyre nézve, és ha igen, mi a vagyoni hátrány összege. Amennyiben egy konkrét esetben rendelkezésre áll korábbi védjegybírói döntés a bitorlás tényéről, az elősegítheti a büntetőbíróság

²³ Molnár Erzsébet: Magánjogi jogellenességet kizáró okok hatása a büntetőjogi felelősségre az üzleti titok megsértése bűncselekmény körében. Jogtudományi Közlöny, 75. évf. 6. sz., 2020, p. 265.

döntését, mivel az iparjogvédelmi jogok megsértése mint tényállási elem ezáltal – főszabály szerint – megállapítható. Ha azonban a vádlott a kérdéses szellemi tulajdon érvénytelenségére hivatkozik, a büntetőeljárásban az igazságügyi szakértő erre nem készíthet szakvéleményt, azaz például ha a vádlott a védjegyoltalom megszűnése, megállapítása, a védjegy törlése, átruházása iránt pert indít,²⁴ és az még folyamatban van a büntetőeljárás során. Ilyen esetben a büntetőjogi felelősség kérdésében nem dönthetne a büntetőbíró, amennyiben viszont a vitatott kérdés eldöntése nélkül megállapítja a bűncselekmény elkövetését, törvénysértő ítéletet hozna, mivel a védjegyoltalmi jogok megsértése nem megállapított. Ezen az sem változtat, hogy elképzelhető lehet olyan vádlotti védekezés, aminek része a fenti eljárás (alaptalan) megindítása, ezt a terhet a büntetőeljárásnak viselnie kell, tehát az eljárást fel kell(ene) függeszteni más hatóság előzetes döntésének meghozataláig²⁵ (Be. 394.§; Be. 488.§). A jelen eljárásjogi keretrendszer azonban nem tekinti ezt „függő kérdésnek”, mivel a tényállást a büntetőbíró védjegyjogi szempontból maga is minősítheti, és mondhatja azt, hogy a feltételként megkövetelt védjegyoltalmi jogsértés fennáll. A Be. 7. § (5) bekezdése értelmében pedig abban a kérdésben, hogy a terhelt követett-e el bűncselekményt, a bíróságot, az ügyészséget és a nyomozó hatóságot nem köti a polgári, a közigazgatási, a szabálysértési, a fegyelmi vagy más eljárásban hozott határozat, illetve az abban megállapított tényállás. Mi több, a Pp. 264. § (1) bekezdése szerint ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményeiről polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. Mindez azt is jelenti, hogy a büntetőbíró az iparjogvédelmi jogok megsértését *mint tényállási elem megvalósulását megállapító döntése* köti egyébként a polgári bíróságot, amennyiben a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasította a büntetőbíró. Ha azonban az iparjogvédelmi szabályok nem kellő és mélyes szakismerete következtében a büntetőbíró – a polgári bírótól által felismerve – nem helyesen állapítja meg az iparjogvédelmi jogok megsértését, akkor a polgári pernek nincs igényérvényesítési alapja, mivel az így megállapított tényállásra nem lehet kártérítési igényt alapozni.²⁶

A *szabadalmi oltalom* esetében fennálló kizárólagos hasznosítási jog (Szt. 19. §) megsértésének büntetőjogi relevanciája is részben hasonló mintázatot mutat, így a kérdéses szabadalomra jogosultság tárgyában pert lehet indítani (szabadalombitorlás fennáll-e) és ennek eldöntéséig a büntetőjogi felelősség megállapításához szükséges lényeges elem hiányzik. A bírósági gyakorlat ezzel szemben foglal állást (például Fővárosi Ítéltábla Bf.245/2012/18),

²⁴ Lásd *Lendvai Zsófia*: A védjegyek büntetőjogi védelme. In: *Faludi Gábor, Lukácsi Péter* (szerk.): A védjegy törvény magyarázata. HVG-ORAC, Budapest, 2014. p. 536–548, p. 540.

²⁵ Ez felelne meg a nemzetközi gyakorlatnak és soft law elvárásoknak is. Lásd *Lendvai*: i. m. (24), p. 541.

²⁶ Szükséges megemlíteni, hogy a 2020. évi LXX. tv. alapján a megállapított bűncselekményből eredő kár megtérítése iránti igény a 2020. július 10-ét követően indult ügyekben gyorsított perben érvényesíthető. A védjegybitorlás megállapítására a Pp. speciális hatásköri szabályokat rögzít, ugyanakkor a 2020. évi LXX. tv. éppen a Pp.-hez képest állapít meg speciális szabályokat és enged tőle eltérést. Mindezek alapján a büntetőeljárás befejezését követő igényérvényesítés esetében a védjegybíró a 2020. évi LXX. tv. szerint, gyorsított eljárásban bírálhatja el a védjegy jogosult igényét.

amikor kimondja, hogy amíg nem születik döntés a szabadalmi kérdésben, addig a fennálló oltalmat adottnak kell tekinteni. A szabadalmat a szabadalmi per eljárás jogerős befejezése esetén visszaható hatállyal kell megsemmisíteni, tehát amíg ez nem történik meg, addig azt fennállónak kell tekinteni. Ez az érvelés nem alkalmazható a büntetőeljárásban. A jog megengedi a szabadalmi oltalom (vagy akár a védjegyoltalom) perrel történő megdöntését, ami ebben a kontextusban azt jelenti, hogy a büntetőjogi felelősség alapját képező egyik tény egy másik eljárásban kétségbevonat, így amíg ez a kérdés nem tisztázódik, a felelősséget nem lehetne törvényesen megállapítani.²⁷ Ha az utólagos megdöntés fennáll, a perújítás azonban nem kizárt.

Az iparjogvédelmi jogsértés megvalósulásának megállapításához szükség lehet további tények megállapítására a büntetőeljárásban, olyanokra, amelyek az önálló büntetőjogi tartalommal bíró elkövetési magatartás megállapítását tekintve nem relevánsak [magánjogi jogellenességet kizáró okot jelentő körülmények²⁸ – pl. szabadalom esetében a gazdasági tevékenység körén kívül eső használat (Szt. 19. § (6) bek.)].

5. SZÁNDÉKOSSÁG ÉS EGYÉB TUDATI TÉNYEZŐK

A bűncselekmény *szándékossága* körében az alábbi megállapításokat kell tenni. Az elkövető akkor követi el szándékosan a bűncselekményét, ha a tények tudata körében felismeri az objektív tényálláshoz tartozó ismérveket, azok ténybeli kereteit. Az elkövetési magatartás vonatkozásában (utánzás, átvétel; illetve forgalomba hozatal vagy ilyen célú megszerzés, tartás) esetén a „hamisítási” (összetéveszthetőségi) komponens felismerése mindenképpen szükséges (a védjegy, a szabadalom stb. „nem az övé”, azaz felismeri, hogy másnak lehet rajta joga). Ha az iparjogvédelmi jogok megsértése objektív tényállási elem lenne, akkor ennél több ismeretet kellene megkövetelni a szándékossághoz – ez nem életszerű. Emiatt is objektív büntethetőségi feltételként került beazonosításra az említett tényállási elem.

A védjegyek esetén izgalmas kérdésnek tekinthető az olyan termékek előállítása és forgalmazása, amelyek valamilyen társadalmi mondanivalót kapcsolnak ismert védjegyekhez (humor, érzékenyítés stb.); ilyenkor – egy esetleges büntetőeljárásban – a társadalomra veszélyesség hiányának vizsgálata felmerülhet. Az más kérdés, hogy ettől még magánjogi úton a védjegybitorlásból eredő igények érvényesíthetők lesznek.

A védjegyekre elkövetett cselekmények esetén a büntetőjogi védelem az oltalom fennállásához kapcsolódik, ez azt is jelenti – ahogy a korábbiakban is szó volt róla –, hogy az elkövetőnek ismernie kell a márkát (a védjegyet). Az erre vonatkozó ténybeli tudást bizonyítani kell, önmagában a kereskedelmi tevékenység végzése nem közvetíti ezt a tudást. Ez különösen olyan esetekben válik döntő jelentőségűvé, amikor az elkövető úgy szerez meg árut (pl. a nagybani ruhapiac), hogy a termékre írt jelzéssel, márkával kapcsolatosan

²⁷ A további oltalmi formákkal kapcsolatos részletes vizsgálatot ehelyütt mellőzzük.

²⁸ Részletesen *Molnár*: i. m. (23).

semmilyen információja nincs, nem tűnik fel neki a hamisítás esetleges ténye. Ebben az esetben a szándékosság megállapítását nem helyettesítheti a kereskedői minőség, a márka ismeretére a konkrét elkövetőnél bizonyítást kell lefolytatni. Ennek hiányában törvénysértő a felelősség megállapítása.

További kérdés az is, hogy mennyiben várható el a később eljárás alá vont személytől, hogy felismerje a nem közismert márkák védjegyét, mi több, azt el tudja dönteni, hogy védjegybitorlás és az oltalmi jogok megsértése húzódik a háttérben. A védjegybitorlás tényének megállapítása sok esetben a bíróság számára is nehézséget okoz, mi több, ez szakkérdésnek minősül, így miért kell felelősségre vonni a kereskedőt, ha nem rendelkezik szakértő szaktudással (például Szegedi Városi Bíróság 10.B.275/2009). Itt is hangsúlyozandó, hogy a magánjogi igényérvényesítést egy esetleges felmentés nem zárja ki.

Amennyiben az a gyanúja támad a kereskedőnek, hogy a termékre nézve lehetséges a védjegybitorlás fennállása (mert ismeri a márkát), értelemszerűen az eshetőleges szándék körében ez már értékelést nyerhet, hiszen ez azt jelenti, hogy *belenyugszik* annak lehetőségébe, hogy esetleg hamis a termék, és ennek tudatában fejt ki az elkövetési magatartásokat.

6. SZAKÉRTŐ IGÉNYBEVÉTELE

A szakértő igénybevételére a speciális szaktudás hiánya miatt van szükség, amely ezekben az ügyekben tipikusan az alábbi kérdésekre terjed ki:

- a lefoglalt áruk és csomagolásaik külső megjelenési formája és/vagy az azokon megtalálható megjelölések oltalom alatt állnak-e;
- fennáll-e az oltalommal való egyezőség;
- az iparjogvédelmi joggyakorlat szerint a fogyasztók megtévesztésére alkalmas utánzás esete az oltalom tárgyai alapján;
- az átlagfogyasztó a jogosult termékeit ismerheti-e fel, és hogy fennáll-e az összetévesztés veszélye;
- vagyoni hátrány összege.

Sajátos konstelláció látszik kirajzolódni az iparjogvédelmi ügyekben, még hozzá az, hogy az igazságügyi szakértőtől a *büntetőbíró olyan kérdésekre is várja a választ*, amelyek nem szakkérdések, hanem jogkérdések. Így például jogkérdésnek tekinthető az összetéveszhetőség kérdése, az, hogy valami „hamis” áru-e, de az is, hogy „történt-e iparjogvédelmi jogsértés”. A büntetőügyekben eljáró hatóságok a kirendelés során ilyen kérdéseket is feltesznek, ami nyilvánvalóan jogkérdés, és az amelyekre adott válaszok elfogadhatósága vitatott. A magyar eljárásjogi gyakorlat ugyanis a jogi kérdéseket nem tekinti szakkérdésnek (*iura novit curia*), emiatt visszatérő kritikája az ilyen jellegű szakértői véleményeknek a túlterjeszkedés és annak elbírálása. Szathmáry foglalja össze, hogy „az egyik álláspont szerint a jogkérdésben is állást foglaló szakvélemény nem felel meg a Be.-ben előírt feltételeknek, ezért szakvéleményként nem vehető figyelembe, és mivel legtöbbször a büntetőeljárás fő

kérdésekben formál véleményt, elfogultság miatt ténymegállapításra szorítókozó okirati bizonyítékként sem alkalmazható, azaz ki kell zárni a bizonyítékok közül. A másik álláspont szerint a szakvélemény jogkérdésekre vonatkozó részét figyelmen kívül kell hagyni, egyebekben bizonyítékként felhasználható”.²⁹ A Kardos – Szilágyi szerzőpáros is amellet teszi le a voksát, hogy a jogkérdés megválaszolása önmagában nem teszi a szakvélemény egészét elfogulttá.³⁰

Az iparjogvédelmi jogsértés bíróság általi jogerős megállapítása nem szükséges a Btk. 388. §-a miatti felelősség megállapításához, azonban a büntetőbíróságnak a *mögöttes magánjogi normarendszert* ismernie és alkalmaznia kell ahhoz, hogy törvényesen állapítson meg büntetőjogi felelősséget. Ha van korábbi döntés például a védjegybitorlásról, ez lényeges lehet a büntetőügyben is, de nem lép a genuin büntetőjogi tényállási elemek vizsgálatára helyébe (elkövetési magatartás, szándékosság). Ha olyan iparjogvédelmi jogkérdés merül fel a konkrét büntetőügyben, ami a magánjogi jogviszonyokban is általában vita tárgya (például jó hírű-e a védjegy), a büntetőbíróság akkor jár el helyesen, ha nem maga foglalkozik a magánjogi kérdés megválaszolásával, hanem arra a büntetőjogi felelősség megállapításának előkérdéseként tekint, és megvárja, amíg más hatóság ebben döntést hoz. Ha nincs vagy nem várható a jogosult igényérvényesítése a magánjogi keretek között, illetve általában véve az iparjogvédelmi *jogi szaktudás* hiányának jellemző mivolta miatt el lehetne fogadni (be lehetne vezetni) az iparjogvédelmi jogkérdésben jogi szakértő kirendelését.³¹

²⁹ Szathmáry Zoltán: A szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése nyomozásának jogalkalmazási anomáliái. Magyar Jog, 57. évf. 3. sz., 2010, p. 154.

³⁰ Kardos, Szilágyi: i. m. (4), II. rész, p. 12.

³¹ A Kardos, Szilágyi szerzőpáros ennél tovább megy, kimondják, hogy a fenti anomáliák orvoslására több intézkedést kellene tenni, így „oktatások, továbbképzések szervezése; az ügyeknek a speciális szaktudással rendelkező kollégákra történő kiszignálása; a szakkérdések és a jogkérdések közötti határok egyértelmű kimondása, akár az igazságügyi szakértői kamarák bevonásával. A kamarák módszertani levelekben foglalkozhatnának a kérdéssel, így az eljáró szakértők is jelezhetnék a kirendelő hatóságok felé, hogy a kérdés megválaszolása nem szakkérdés; a speciális szakértői testületek megkeresése akkor, ha bonyolult jogkérdés merül fel.” Kardos, Szilágyi: i. m. (4), II. rész, p. 14.